

MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI
O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI
JIZZAX FILIALI

KOMPYUTER ILMLARI VA MUHANDISLIK TEXNOLOGIYALARI

XALQARO ILMIY-TEXNIK
ANJUMAN MATERIALLARI

TO'PLAMI
2-QISM

26-27-SENTABR
2025-YIL

Google
Scholar

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**

**KOMPYUTER ILMLARI VA MUHANDISLIK
TEXNOLOGIYALARI**

mavzusidagi Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami
(2025-yil 26-27-sentabr)
2-QISM

JIZZAX-2025

Kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari. Xalqaro ilmiy-texnik anjuman materiallari to'plami – Jizzax: O'zMU Jizzax filiali, 2025-yil 26-27-sentabr. 368-bet.

Xalqaro miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globalashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur'atlar bilan rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e'tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarini qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma'ruza tezlari to'plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo'nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o'qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas'ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay'ati a'zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O'ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo'rayev M.M.

Mazkur to'plamga kiritilgan ma'ruza tezlilarining mazmuni, undagi statistik ma'lumotlar va me'yoriy hujjatlarning to'g'riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

UMUMIY PSIXOLOGIYADA QO‘LLANILADIGAN METODLAR

PhD, Achilova Durdona Abduraxim qizi
O‘zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali

Annotatsiya: Umumiy psixologiya esa psixologiya fanining tayanch bo‘limi hisoblanadi. U inson psixikasining umumiy qonuniyatlari, asosiy psixik jarayonlari va ularni o‘rganish metodlarini nazariy va amaliy jihatdan tadqiq etadi.

Kalit so‘zlar: psixik jarayonlar, empirik metodlar, matematik-statistik metodlar, eksperiment metodi.

Psixologiya – inson ruhiyati, ong, xulq-atvori va faoliyati qonuniyatlarini o‘rganuvchi fan sifatida qadimdan alohida ahamiyat kasb etib kelgan. Umumiy psixologiya esa psixologiya fanining tayanch bo‘limi hisoblanadi. U inson psixikasining umumiy qonuniyatlari, asosiy psixik jarayonlari va ularni o‘rganish metodlarini nazariy va amaliy jihatdan tadqiq etadi. Metod – bu ilmiy bilishning yo‘li, vositasi va tamoyillarini ifodalaydigan kategoriyadir. Har qanday ilmiy tadqiqot metodlarga asoslanadi va ular orqali ilmiy natijalarga erishiladi.

Umumiy psixologiyada qo‘llaniladigan metodlar turlicha tasniflanadi. Ularni quyidagi asosiy guruhlariga bo‘lish mumkin:

- 1) Empirik (asosiy) metodlar
- 2) Qo‘shimcha (yordamchi) metodlar
- 3) Matematik-statistik metodlar

Asosiy metodlar

Asosiy metodlar psixik hodisalarni to‘g‘ridan-to‘g‘ri kuzatish va tahlil qilishni ta‘minlaydi. Ular orasida kuzatish, eksperiment, test, suhbat va so‘rovnoma metodlari muhim o‘rin tutadi.

Kuzatish metodi

Kuzatish metodi psixologiyada eng qadimiy va eng ko‘p qo‘llaniladigan tadqiqot usullaridan biridir. Bu metod yordamida insonning tabiiy sharoitdagi xulq-atvori, munosabatlari va psixik holatlari o‘rganiladi. Kuzatishning afzalligi shundaki, u real hayotiy vaziyatlarda kechadi va sun‘iy omillardan holi bo‘ladi. Shu bilan birga, kamchiligi ham mavjud: tadqiqotchining sub‘ektivligi natijalarni buzishi mumkin.

Eksperiment metodi

Eksperiment psixologik tadqiqotlarning eng samarali metodlaridan biri hisoblanadi. U laboratoriya yoki tabiiy sharoitlarda o‘tkazilishi mumkin. Eksperimentda tadqiqotchi sharoitlarni maxsus boshqaradi, o‘zgaruvchilarni belgilaydi va natijalarni taqqoslaydi. Laboratoriya eksperimentlari yuqori aniqlik beradi, tabiiy eksperiment esa hayotiy vaziyatlarga yaqin bo‘ladi.

Test metodlari

Testlar shaxsning individual-psixologik xususiyatlarini aniqlashda qo‘llaniladi. Ular intellektual testlar, shaxsiy testlar va proyektiv testlarga bo‘linadi. Test metodlari psixologik diagnostikada keng qo‘llanilib, shaxsning bilim darajasi, qobiliyati, temperamenti va boshqa jihatlarini aniqlash imkonini beradi.

Suhbat va intervyu metodi

Suhbat metodi inson bilan bevosita muloqot qilish orqali uning psixologik xususiyatlarini o'rganishga xizmat qiladi. Intervyu esa ko'proq tuzilgan va oldindan belgilangan savollar asosida o'tkaziladi. Ushbu metodlar ishonchli ma'lumot olishda samarali bo'lsa-da, sub'ektivlik ehtimoli yuqori.

So'rovnoma va anketa metodi

So'rovnoma va anketa metodlari ko'plab insonlardan qisqa vaqt ichida ma'lumot to'plash imkonini beradi. Savollar yozma shaklda beriladi va statistik tahlilga asos bo'ladi. Ularning afzalligi tezkorlik va ko'plab respondentlarni qamrab olish imkoniyati, kamchiligi esa javoblarning yuzaki bo'lish ehtimoli.

Umumiy psixologiyada qo'llaniladigan metodlar inson psixikasini ilmiy asosda o'rganishga imkon beradi. Har bir metodning o'z afzalliklari va cheklovlari mavjud. Zamonaviy psixologiyada metodlar kombinatsiyasi keng qo'llanilib, natijalarning aniqligi va ishonchliligi ta'minlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Z. Freud. Psixologiya asoslari. – Moskva, 1990.
2. A.V. Petrovsky. Umumiy psixologiya. – Moskva, 2001.
3. G'.B. Shoumarov. Psixologiya asoslari. – Toshkent, 2012.
4. B. Xolmuminov. Psixologiya fanining metodlari. – Toshkent, 2018.